

پژوهشکده شورای نگهبان

اظهار نظر مجمع شورتی حقوقی

در خصوص:

لایحه احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور
(مواد الحاقی)

کد گزارش: ۹۵۰۵۰۴۴

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۵/۳۱

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

لایحه احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (مواد الحاقی)

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۵۰۵۰۴۴

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۵/۰۵/۳۱

لایحه احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

(مواد الحاقی)

ماده الحاقی (۲) -

بند «الف» - نکته، مغایرت با بند «۴» اصل ۱۱۰ و اصل ۱۵ و تذکر

۱. این بند تلخیصی از ماده الحاقی (۲) مصوبه سابق می‌باشد.

۲. باتوجه به مفاد بندهای «۵۲» و «۵۳» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه^(۱)، به نظر می‌رسد که این بند در راستای

اجرایی نمودن این بندها می‌باشد.

همچنین در ماده (۲۰۱) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران^(۲) موضوع چنین حکمی با برخی

تغییرات قابل مشاهده می‌باشد.

۳. ازجمله نکاتی که درخصوص این بند و همچنین بند «ب» این ماده وجود دارد این است که اجرای اقدامات موضوع

آن و همچنین نحوه اجرای آن منوط به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح نشده و از آنجایی که برخی از این امور در

قالب صلاحیت مقام معظم رهبری در فرماندهی کل قوا قرار می‌گیرد، اجرایی شدن آن‌ها و یا نحوه اجرای آن‌ها نیازمند اذن

این مقام می‌باشد؛ در غیر این صورت اطلاق این بند مغایر با بند «۴» اصل ۱۱۰ قانون اساسی است.

۱. بند «۵۲» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه:

افزایش توان دفاعی در تراز قدرت منطقه‌ای در جهت تأمین منافع و امنیت ملی با تخصیص حداقل ۵ درصد بودجه عمومی کشور برای بنیه دفاعی.

بند «۵۳» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه:

ارتقاء توان بازدارندگی کشور با:

۱-۵۳- توسعه توان موشکی و فناوری‌ها و ظرفیت تولید سلاح‌ها و تجهیزات عمده دفاعی برترساز با توان بازدارندگی و متناسب با انواع تهدیدات.

۲-۵۳- گسترش هوشمندانه و مصون‌سازی پدافند غیرعامل با اجرای کامل پدافند غیرعامل در مراکز حیاتی و حساس کشور.

۳-۵۳- افزایش ظرفیت‌های قدرت نرم و دفاع سایبری و تأمین پدافند و امنیت سایبری برای زیر ساخت‌های کشور در چارچوب سیاست‌های کلی مصوب.

۲. ماده ۲۰۱ - دولت موظف است به منظور تقویت بنیه دفاعی کشور و ارتقاء توان بازدارندگی نیروهای مسلح و حفاظت از تمامیت ارضی و امنیت کشور و

آمدگی در برابر تهدیدات و حفاظت از منافع ملی، انقلاب اسلامی ایران و منابع حیاتی کشور و هوشمندسازی سیستم‌های دفاعی، اقدام‌های ذیل را در

صورت تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح به عمل آورد:

الف- تقویت مؤلفه‌های بنیه دفاعی با تأکید بر مدرن‌سازی و هوشمندسازی تجهیزات، ارتقاء منابع انسانی و سامانه‌های (سیستم‌های) فرماندهی (C4I)

ب- ارتقاء فناوری‌های نوین و هوشمند و سامانه‌های (سیستم‌های) اطلاعاتی در به کارگیری سامانه‌های دفاعی به‌ویژه سامانه‌های الکترونیکی، هوافضا،

دریایی و پدافند هوایی

ج- بهینه‌سازی و بهبود ساختارهای چابک و پاسخگو در دفاع ملی

د- ارتقاء حضور و سهم نیروهای مردمی در استقرار امنیت و دفاع از کشور و به کارگیری متقابل و بهینه از امکانات و توان منابع انسانی

ه- نوسازی و بازسازی و بهبود صنایع دفاعی با نگرش به سامانه و فرآیندهای صنعتی نوین

و- ارتقاء ابتکار عمل و توان مقابله مؤثر در برابر تهدیدها و حفاظت از منافع ملی، منابع حیاتی و انقلاب اسلامی ایران

ز- ارتقاء و افزایش سطح دانش و مهارت نیروهای مسلح، به‌صورت کمی و کیفی

ح- ارتقاء سطح آموزش، تحقیقات، فناوری در بخش دفاع و گسترش همکاری‌ها با مراکز علمی دانشگاهی داخلی و خارجی

ط- حضور و استقرار متناسب با تهدیدها در حوزه‌های آبی کشور (خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر)

ی- ارتقاء منزلت اجتماعی و معیشت کارکنان نیروهای مسلح

ک- رعایت اصول پدافند غیرعامل در طراحی و اجرای طرح‌های حساس و مهم و یا در دست مطالعه و نیز تأسیسات زیربنایی و ساختمانهای حساس و

شریان‌های اصلی و حیاتی کشور و آموزش عمومی مردم توسط دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۱۷۹) این قانون، به‌منظور پیشگیری و کاهش مخاطرات

ناشی از سوانح غیرطبیعی

آیین‌نامه‌های اجرائی این ماده ظرف مدت دو ماه از تصویب این قانون، توسط معاونت و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و ستاد کل نیروهای مسلح

تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید و در صورت تأیید فرماندهی کل نیروهای مسلح به مرحله اجراء گذاشته می‌شود.

لازم به ذکر است که در ماده (۲۰۱) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه و همچنین در ماده (۸۰) «قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲»^(۱) (مصوب ۱۳۹۳) که ناظر به چنین مواردی است به چنین امری (تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح) تصریح گردیده و اجرایی شدن آن منوط به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح شده است؛ حال آنکه در مصوبه حاضر چنین قیدی مشاهده نمی‌شود.

بند «ب» - نکته، مغایرت با اصل ۷۵ و تذکر

۱. این بند تلخیصی از مواد الحاقی (۱۳) و (۱۴) مصوبه سابق می‌باشد.

۲. باتوجه به مفاد بندهای «۵۵» و «۵۶» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه^(۲) می‌توان این بند را در راستای اجرایی نمودن این سیاست‌ها به‌شمار آورد؛ هرچند که حوزه مدنظر این ماده گسترده‌تر از بندهای مورد اشاره در سیاست‌های کلی می‌باشد.

۳. در قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران نیز مواد «۲۰۳» تا «۲۰۹» - که مربوط به حوزه «سیاسی و امنیتی» است - به برخی از تکالیف مورد اشاره در این ماده تأکید و یا تصریح دارند. همچنین با توجه به ماده (۴) قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۶۹) که به بیان مأموریت‌ها و وظایف نیروی انتظامی پرداخته است می‌توان گفت که تمام اقدامات مصرح در بند حاضر صراحتاً و یا تلویحاً در صلاحیت نیروی انتظامی قرار دارند و حکم این بند در برخی اجزاء به‌صورت منجز تکلیف خاصی برای نیروی انتظامی مقرر نکرده است. به‌عنوان مثال با توجه به کلی‌بودن بندهای «۱» و «۲۰» ماده (۴) قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران^(۳) می‌توان گفت که اقدامات مذکور در جزءهای «۱» الی «۵»، مشمول وظایف مذکور در قانون نیروی انتظامی می‌باشد و تکلیف جدیدی به‌شمار نمی‌آید. لذا، اکثر اجزاء این بند (به غیر از جزء «۶») اگرچه به‌موجب اصلاحات نمایندگان به لایحه دولت اضافه شده است لکن موجد بار مالی جدیدی نبوده و مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی به نظر نمی‌رسد.

۴. اما درخصوص جزء «۶» این بند، مسئله حائز اهمیتی که وجود دارد این است که به‌استناد جزء «۱» بند «ز» ماده (۲۱۱) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه^(۴) قوه قضائیه مکلف بوده با همکاری سازمان پزشکی قانونی، دادستانی کل کشور و

۱. **ماده ۸۰** - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلف است براساس نظر ستاد کل نیروهای مسلح نسبت به تهیه طرح جامع نحوه استقرار نیروهای مسلح در سطح کشور متناسب با اندازه و نوع تهدیدات و شرایط زیست محیطی، به‌منظور رعایت پراکندگی در استقرار تأسیسات حساس و حیاتی و صنایع دفاعی و همچنین انتقال پادگان‌های مراکز نظامی و کارخانه‌های بزرگ صنعتی دفاعی از شهرهای بزرگ به‌ویژه تهران **پس از تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح** اقدام نماید.

۲. **بند «۵۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه:** تأمین امنیت پایدار مناطق مرزی با انسداد کامل نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، توسعه و تقویت یگان‌های مرزبانی، مشارکت‌دهی مرزنشینان در طرح‌های امنیتی، توسعه فعالیت‌های اطلاعاتی و تقویت دیپلماسی مرزی.

بند «۵۶» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه: برنامه‌ریزی برای کاهش جرم و جنایت با هدف کاهش ۱۰ درصدی سالانه مصادیق مهم آن.

۳. **ماده (۴) قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران -**

۱- استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی و فردی.

...

۲۰- سازماندهی، تجهیز، آموزش یگانهای انتظامی و آماده کردن آنها جهت اجرای مأموریت‌های محوله.

۴. **ماده ۲۱۱ - ...**

ز - به منظور تسهیل در رسیدگی به پرونده‌ها و ارتقاء کیفیت رسیدگی به پرونده‌ها قوه قضائیه مکلف به انجام موارد زیر است:

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، اقدامات لازم را جهت تقویت و انسجام گروه‌های بررسی صحنه جرم و تهیه شناسنامه هویت ژنتیکی افراد با بهره‌گیری از نیروهای متخصص و روش‌ها و تجهیزات روزآمد به عمل آورد. اما براساس جزء «۶» بند حاضر (که در مصوبه سابق تحت ماده (۱۴) الحاقی بیان شده بود) نیروی انتظامی مکلف به ایجاد بانک هویت ژنتیکی شده است.

حال مشخص نیست که ارتباط بانک هویت ژنتیکی مقرر در این ماده با شناسنامه هویت ژنتیکی افراد که براساس قانون برنامه پنجم در قوه قضائیه ایجاد شده است چیست. در صورتی که منظور ایجاد بانک جدیدی باشد به دلیل اینکه به موجب اصلاحات نمایندگان اضافه شده و منجر به افزایش هزینه‌های عمومی می‌شود و از سوی دیگر محل تأمین این بار مالی مشخص نشده است مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی می‌باشد. همچنین این امر باعث ایجاد دو سامانه موازی می‌شود که با توجه به بند «۱۶» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر حذف تشکیلات موازی و غیرضروری، مغایر این سیاست‌ها به نظر می‌رسد.

لازم به ذکر است که به موجب نامه رئیس محترم قوه قضائیه در حال حاضر به استناد جزء «۱» بند «ز» ماده (۲۱۱) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه، بانک اطلاعات ژنتیک تشکیل شده و در حال توسعه می‌باشد. همچنین در نامه مزبور، تصریح حکم مصوبه حاضر مبنی بر تکلیف نیروی انتظامی جهت ایجاد بانک هویت ژنتیکی، در تعارض با مصوبات قبلی مجلس محسوب شده و به این نکته اشاره شده است که قرار گرفتن این بانک در ذیل قوه قضائیه از نظر فنی و قانونی با صلاحیت‌های قوه قضائیه و قانون اساسی تناسب بیشتری دارد.

ذکر این نکته نیز لازم است که در بند «ج» ماده (۴۲) مواد اصلی مصوبه حاضر بر تهیه «شناسنامه هویت ژنتیکی متهمان» توسط سازمان پزشکی قانونی تصریح شده است. البته در قانون برنامه پنجم توسعه، شناسنامه هویت ژنتیکی افراد به صورت عام برعهده قوه قضائیه گذاشته شده بود.

۵. تذکر: در جزء «۲» این بند، نام اختصاری «واجب» باید به «وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران» اصلاح شود.

بند «پ» - نکته و مغایرت با بند «۱» اصل ۱۱۰

۱. این بند، ماده الحاقی (۳۴) مصوبه پیشین می‌باشد که در ماده الحاقی (۲) ادغام گردیده است.

۲. بند فوق را می‌توان در راستای اجرایی نمودن بند «۵۲» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه دانست که در آن به «افزایش توان دفاعی در تراز قدرت منطقه‌ای در جهت تأمین منافع و امنیت ملی با تخصیص حداقل ۵ درصد بودجه عمومی کشور برای بنیه دفاعی» تصریح گردیده است. لکن نکته حائز اهمیتی که در این رابطه وجود دارد این است که در بند مزبور از سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه، پنج درصد «بودجه عمومی کشور» به صورت مطلق مدنظر قرار گرفته است. در حالی که در بند «پ» ماده (۲) مصوبه حاضر، بخش قابل ملاحظه‌ای از «بودجه عمومی» از شمول پنج درصد مذکور مستثنی گردیده است. بدین صورت که پنج واحد درصد از منابع بودجه عمومی به استثنای «واگذاری دارایی‌های مالی»، «درآمد هزینه دستگاه‌ها» و «درآمدهای اختصاصی»، جهت سهم تقویت بنیه دفاعی مدنظر قرار گرفته است و لذا استثنائات مزبور را می‌توان به دلیل مغایرت با سیاست‌های کلی مذکور، مغایر بند «۱» اصل ۱۱۰ قانون اساسی دانست.

۱- با همکاری سازمان پزشکی قانونی، دادستانی کل کشور و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، اقدامات لازم را جهت تقویت و انسجام گروه‌های بررسی صحنه جرم و تهیه شناسنامه هویت ژنتیکی افراد با بهره‌گیری از نیروهای متخصص و روش‌ها و تجهیزات روزآمد به عمل آورد.

بند «ت» - نکته

این بند تلخیصی از ماده الحاقی (۵) مصوبه قبلی می‌باشد.

بند «ث» - نکته

۱. باتوجه به مفاد بند «۵۴» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه^(۱) می‌توان این ماده را در راستای اجرایی نمودن این سیاست‌ها به‌شمار آورد. همچنین در ماده (۱۹۶) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران^(۲) مشابه حکم این ماده آمده است.

۲. این بند تلخیصی از ماده الحاقی (۳۳) مصوبه پیشین می‌باشد که در قالب این بند ذکر شده است.

ماده الحاقی (۵) - نکته

این ماده از ادغام مواد (۵) الحاقی با مواد الحاقی (۲۵)، (۲۶)، (۲۸) و (۵۴) مصوبه سابق تشکیل شده است. همچنین هرچند متناظر برخی از بندهای این ماده در ماده (۴۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران قابل مشاهده هستند، اما تعدادی از بندهای پیش‌بینی شده در این ماده، واجد احکام جدیدی هستند که برخی از آن‌ها تکالیف دولت را نیز توسعه داده‌اند که به شرح ذیل بیان می‌شود:

بند «الف» - نکته، مغایرت با اصول ۱۱۲ و ۷۵

۱. در این بند، قانونگذار به دنبال دائمی نمودن قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران (مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲) است؛ چراکه قانون مورد اشاره مطابق اصل ۸۵ قانون اساسی توسط کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده و مجلس نیز با اجرای آزمایشی آن به مدت چهار سال موافقت نمود.

۱. بند ۵۴ - تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفان.

۲. ماده ۱۹۶ - دولت موظف است به منظور تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفان و حضور بیشتر نیروهای مردمی در صحنه‌های امنیت و دفاع از کشور، آرمان‌ها و مبانی اندیشه انقلاب اسلامی و توسعه فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر اقدامات و تسهیلات لازم را در طول برنامه به شرح زیر فراهم نماید:
الف - ...

ب- حمایت از زیرساخت‌ها برای توسعه نواحی شهرستانی و رده‌های مقاومت بسیج، متناسب با توسعه و تغییرات تقسیمات کشوری

ج- پشتیبانی از رده‌های مقاومت بسیج و بسیج اساتید، دانشجوی و طلبه در دستگاه‌های اجرایی به ویژه در فعالیت‌های پژوهشی و علمی

د- کمک به تمیق ارزش‌های انقلاب اسلامی و توسعه فرهنگ و تفکر بسیجی از طریق تشکیل هسته‌های تربیتی، غنی‌سازی اوقات فراغت، توسعه فرهنگ ورزشی و استفاده از نخبگان بسیجی برای مشاوره و تولید فکر، توسعه فرهنگ عفاف و حجاب، آشنایی با مبانی اندیشه حضرت امام (ره) با اجرای طرح‌های دانشجویی، دانش‌آموزی، اقشار و رده‌های مقاومت بسیج

ه- پشتیبانی و کمک به مقابله با جنگ نرم در حوزه‌های مختلف با اولویت حضور فزاینده در فضای مجازی و رایانه‌ای (سایبری) با رویکرد بومی

و- امکان استفاده از خدمت کارکنان بسیجی فعال و ویژه شاغل برای شرکت در آموزش‌ها و اردوها و سایر برنامه‌ها حداکثر به مدت پانزده روز در سال به جای خدمت اداری بدون دریافت حق مأموریت

ط- پشتیبانی از رده‌های مقاومت بسیج جامعه زنان به ویژه در فعالیت‌های مربوط به توسعه فرهنگ عفاف و حجاب و تحکیم بنیاد خانواده

تبصره ۱- به سازمان بسیج مستضعفین اجازه داده می‌شود از محل اعتبار مصوب خود حمایت لازم را برای تأمین پوشش بیمه‌ای و جبران خسارت‌های ناشی از به کارگیری بسیجیان فاقد پوشش بیمه‌ای در مأموریت‌های مختلف به ویژه دفاعی، امنیتی و کاروان‌های راهیان نور به عمل آورد.

تبصره ۲- به دستگاه‌های اجرایی اجازه داده می‌شود متناسب با میزان آمادگی سازمان بسیج سازندگی، اجرای بخشی از فعالیت‌های آموزشی، بهداشتی، فرهنگی و غنی‌سازی اوقات فراغت و پروژه‌های عمرانی خود از قبیل احداث و تعمیر مساجد، مدارس و خانه‌های بهداشت روستایی، بیابان‌زدایی، جنگل‌کاری، آبرسانی به روستاها و همچنین در مناطق محروم، روستایی و مرزی را به آن سازمان واگذار نماید تا با استفاده از نیروهای داوطلب بسیجی و مردمی جوانان و متخصصان به نحو سازمان یافته، اجراء نمایند.

در خصوص قانون مذکور لازم به ذکر است که باتوجه به ایرادات متعدد شورای نگهبان نسبت به بار مالی تأمین نشده مواد متعدد این قانون (مغایرت با اصل ۷۵)، مجلس مواد مورد ایراد شورای نگهبان را برای مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال نمود و این مجمع نیز قانون آزمایشی مصوب مجلس را در تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۲ تأیید نمود. لذا مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام دایر بر مصوبه آزمایشی مجلس بوده است. ازین رو بند حاضر مصوبه‌ای که از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام به صورت آزمایشی تأیید شده است را به صورت دائمی درآورده که از این جهت مغایر اصل ۱۱۲ قانون اساسی است. از سوی دیگر، با توجه به اینکه برخی مواد قانون مزبور به دلیل داشتن بار مالی و باقی بودن ایراد شورای نگهبان نهایتاً به تأیید مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید، پس از اتمام مدت اجرای آزمایشی آن نیز، همچنان ایرادات سابق شورای نگهبان پابرجاست و مجلس به منظور دائمی نمودن این قانون می‌بایست بار مالی مواد آن را تأمین نماید.

مشابه چنین ایرادی را در مورد «لایحه تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد» می‌توان مشاهده نمود. به موجب نظر شورای نگهبان در خصوص این مصوبه، زمانی که مجلس اقدام به تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون مورد تأیید مجمع تشخیص مصلحت نظام کرد، شورا آن را مغایر با اصل ۱۱۲ قانون اساسی دانست.^(۱)

۲. جزء «۱» این بند به دنبال توسعه مشمولان موضوع ماده (۲۶) قانون خدمات‌رسانی به ایثارگران^(۲) می‌باشد. بدین صورت که «جانبازان دارای محدودیت جسمی، حرکتی» و همچنین «والدین، همسران و فرزندان شهدا که دارای بیماری‌های خاص، صعب‌العلاج یا محدودیت جسمی حرکتی می‌باشند»، پس از تأیید کمیسیون پزشکی بنیاد شهید و امور ایثارگران مشمول استفاده از مزایای حق پرستاری و حق همیاری موضوع این ماده شده‌اند. در این خصوص، اگرچه توسعه مشمولان استفاده از امتیازات موضوع این ماده باعث نوعی افزایش بار مالی است لکن باتوجه به اینکه علی‌الاصول منابع در نظر گرفته جهت خانواده شهدا به صورت قطعی و غیرقابل انعطاف نمی‌باشد، چنین احکامی مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی به نظر نمی‌رسند.

۳. جزء «۲» این بند، با توجه به اینکه ماده (۷۰) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران^(۳) تنها امکان استفاده از امتیاز سهمیه‌های ورود به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، بورس‌های تحصیلی داخل و خارج از کشور و ... را نسبت به جانبازان زیر بیست و پنج درصد (۲۵٪) توسعه داده است، فاقد بار مالی است.

۱. نظریه شماره ۹۴/۱۰۲/۱۰۵۵ مورخ ۱۳۹۴/۳/۹

نظر به اینکه موادی از این قانون مورد ایراد شورای نگهبان بوده که با اصرار مجلس مکرر شورای اسلامی مطابق اصل ۱۱۲ قانون اساسی به مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام ارجاع و در نهایت به تصویب آن مجمع رسیده است، بنابراین مواد مذکور علاوه بر اینکه دارای همان اشکالاتی است که در نظریه سابق این شورا آمده است، از آنجا که قانون مزبور آزمایشی و دارای مدت معین بوده و مهلت مقرر منقضی گردیده است، علیهذا مغایر اصل ۱۱۲ قانون اساسی نیز می‌باشد.

۲. ماده ۲۶- دولت موظف است به منظور حمایت از سلامت جانبازان پنجاه درصد (۵۰٪) و بالاتر و جانبازان اعصاب و روان و شیمیایی به تشخیص کمیسیون پزشکی بنیاد و براساس شدت و نوع ضایعات ناشی از مجروحیت و میزان ساعت کاری که از جانبازان مراقبت می‌شود، نسبت به برقراری و پرداخت حق پرستاری و حق همیاری بر مبنای حداقل دستمزد ماهانه کارگران اقدام و اعتبار مورد نیاز را در لویج بودجه سنواتی منظور نماید.

۳. ماده ۷۰- (اصلاحی ۱۳۹۳/۱۲/۴) وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کلیه دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی و دستگاه‌های اجرائی مشمول ماده (۲) این قانون موظفند در اعطای سهمیه‌های ورود به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، بورس‌های تحصیلی داخل و خارج از کشور، فرصت‌های مطالعاتی و دوره‌های دکترای تخصصی بیست و پنج درصد (۲۵٪) از سهمیه را به همسر و فرزندان شاهد، جانبازان، آزادگان و همسر و فرزندان آزادگان و همسر و فرزندان جانبازان بالای بیست و پنج درصد (۲۵٪) اختصاص دهند.

۴. حکم مقرر در جزء «۳» این بند که به صورت تلویحی بر لزوم ارائه خدمات درمانی به ایثارگران دلالت دارد، با توجه به ماده (۱۳) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران^(۱) (مصوب ۱۳۹۱) و بند «ب» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران^(۲) واجد بار مالی تأمین‌نشده جدیدی نیست.

۵. جزء «۴» این بند مشابه تبصره‌های «۱» و «۳» بند «و» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه^(۳) است.

۶. نظیر حکم جزء «۵» این بند، در بند «ل» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران^(۴) ذکر شده است، همچنین در ماده (۳) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران^(۵) تسهیلاتی جهت مسکن ایثارگران و خانواده

۱. ماده ۱۳ - ...

الف- تأمین صددرصد (۱۰۰٪) هزینه بهداشتی درمانی به صورت بیمه سلامت، بیمه همگانی، بیمه مکمل و بیمه خاص (خدماتی که مشمول قوانین بیمه همگانی و تکمیلی نمی‌گردند) خانواده شاهد، جانبازان، آزادگان و افراد تحت تکفل آنان بر عهده دولت بوده و اعتبارات آن هر ساله در قوانین بودجه سنواتی منظور می‌گردد.

۲. ماده ۴۴ - ...

ب- صددرصد (۱۰۰٪) هزینه‌های درمانی ایثارگران شاغل و بازنشسته و افراد تحت تکفل آنان به عهده دستگاه اجرائی و صددرصد (۱۰۰٪) هزینه‌های درمانی ایثارگران غیرشاغل و افراد تحت تکفل آنان به عهده بنیاد شهید و امور ایثارگران است. تبصره- (الحاقی ۱۳۹۰/۶/۷) دولت موظف است اعتبار لازم برای اجرای این قانون را هر ساله در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید و در اختیار دستگاهها و صندوقهای بازنشستگی و بنیاد شهید و امور ایثارگران قرار دهد.

در سال ۱۳۹۰ صددرصد (۱۰۰٪) هزینه درمان بازنشستگان غیرشاغل از ردیف اعتباری ۱۳۱۶۰۰ بنیاد شهید و امور ایثارگران (مربوط به خدمات درمان ایثارگران غیرشاغل) و ایثارگران سایر دستگاهها از اعتبارات بیمه خدمات درمانی دستگاهها پیش‌بینی و پرداخت می‌شود.

۳. ماده ۴۴ - ...

و- کلیه دستگاهها مکلفند در چهارچوب سهمیه استخدامی و جایگزینی نیروهای خروجی خود حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) نیازهای استخدامی خود را از میان جانبازان و آزادگان فاقد شغل و فرزندان و همسران شهداء و جانبازان بیست و پنج درصد (۲۵٪) و بالاتر و فرزندان و همسران آزادگان یک سال و بالای یک سال اسارت، معرفی شده از سوی بنیاد شهید و امور ایثارگران با رعایت سقف مقرر در این بند، تأمین و به استخدام آنان از محل مجوزهای مربوط و پستهای بدون متصدی اقدام نمایند و پنج درصد (۵٪) سهمیه استخدامی را نیز به رزمندگان با سابقه حداقل شش ماه حضور داوطلبانه در جبهه‌ها و همسر و فرزندان آنان و فرزندان جانبازان زیر بیست‌وپنج درصد (۲۵٪) و آزادگان کمتر از یک سال اسارت و خواهران و برادران شهداء اختصاص دهند. در مواردی که نیاز به تخصص دارد رعایت شرایط علمی الزامی است.

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۹۰/۱۱/۱۸) بنیاد شهید و امور ایثارگران موظف است فرزندان شاهد و جانباز و آزاده را با اولویت فرزندان شاهد و سپس فرزندان جانبازان براساس درصد جانبازی و فرزندان آزادگان براساس مدت اسارت مذکور در این بند معرفی نماید.

تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۹۰/۱۱/۱۸) کلیه مسؤولین دستگاهها پس از تعیین تکلیف سهمیه مذکور در این قانون می‌توانند اقدام به جذب نیروی انسانی مورد نیاز دستگاه خود نمایند. با متخلفین از اجرای این قانون مطابق قوانین و مقررات مربوط رفتار می‌شود. معاونت توسعه مدیریت منابع انسانی رئیس جمهور و بنیاد شهید و امور ایثارگران بر حسن اجرای این قانون در دستگاههای اجرائی نظارت می‌نمایند.

۴. ماده ۴۴ - ...

ل- وزارت راه و شهرسازی موظف است تا پایان برنامه، مسکن جانبازان پنجاه درصد (۵۰٪) و بالاتر، جانبازان بیست‌وپنج درصد (۲۵٪) تا پنجاه درصد (۵۰٪) را که حداقل دو سال سابقه حضور در جبهه داشته‌اند و همچنین آزادگان و فرزندان شهداء و جانبازان هفتاد درصد (۷۰٪) و بالاتر فاقد مسکن را در صورتی که قبلاً از زمین یا مسکن دولتی استفاده نکرده‌اند تأمین نماید.

۵. ماده ۳- خدمات مسکن با استفاده از روشهای ذیل ارائه می‌گردد:

الف - تأمین و واگذاری زمین یا مسکن

ب - واگذاری منازل اجاره به شرط تملیک

ج - ارائه تسهیلات بانکی بلندمدت با کارمزد حداکثر چهاردرصد (۴٪) با بازپرداخت بیست ساله

د - ودیعه مسکن استیجاری

آن‌ها پیش‌بینی شده است، لکن نکته‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که اولاً تسهیلات مقرر در مصوبه حاضر نسبت به «قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران» در خصوص فرزندان جانبازان (هفتاد درصد و بالاتر) گسترش یافته است و ثانیاً در قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران امتیازات و تسهیلات به صورت مجموعی در نظر گرفته شده بود و برخلاف این بند از مصوبه حاضر، ناظر به موضوع خاصی نبود. لذا مصوبه حاضر که به صورت دائمی می‌باشد در مواردی که نسبت به قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران افزایش داشته است، به دلیل اینکه واجد بار مالی بوده و به موجب اصلاحات نمایندگان به لایحه دولت افزوده شده است و طریق تأمین آن نیز مشخص نشده است مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی به نظر می‌رسد.

بند «ب» - مغایرت با اصول ۷۵ و ۵۲

۱. اگرچه جزء «۱» بند «ب» این ماده، مشابه بند «الف» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران^(۱) می‌باشد. اما علاوه بر اینکه مصوبه حاضر به صورت دائمی می‌باشد، دامنه آن نیز نسبت به حکم مقرر در قانون برنامه پنجم توسعه، گسترش یافته است. بدین صورت که استفاده از مزایای مذکور در این بند نسبت به «همسران شهدا» توسعه یافته است. لذا بند مزبور به دلیل دائمی بودن و همچنین توسعه شمول قانون نسبت به مصادیق و امتیازات پیشین، با توجه به عدم تأمین بار مالی آن، مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۲. حکم مقرر در جزء «۲» بند «ب» این ماده اگرچه مشابه بند «د» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه^(۲) است اما با توجه به اینکه مصوبه حاضر به صورت یک مصوبه دائمی می‌باشد، ذیل این بند مبنی بر تأمین منابع آن در قوانین بودجه سنواتی مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی است.

۳. حکم مقرر در جزء «۳» بند «ب» این ماده نیز اگرچه مشابه بندهای «ح» و «ط» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران^(۳) است. اما با توجه به اینکه مصوبه حاضر به صورت یک مصوبه دائمی می‌باشد، حکم این

هـ - کمک بلاعوض

و - پرداخت هزینه تعمیر منزل و تبدیل به احسن نمودن مسکن نامناسب

ز - معافیت از هزینه های آماده سازی زمین ، خدمات و تسهیلات مهندسی و شهری که حسب مورد به ایثارگران واجد شرایط تعلق می گیرد .
تبصره ۱- (اصلاحی ۱۳۹۳/۱۲/۰۴) مشمولان دریافت خدمات مسکن عبارتند از :

۱ - همسران ، فرزندان و والدین شهدا ، اسرا و مفقودالانرا ، جانبازانبا اولویت درصد جانبازی در سقف بودجه سنواتی و آزادگانی که فاقد مسکن بوده یا دارای مسکن نامناسب می باشند .

۲- تا پایان قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران فرزندان جانبازان هفتاد درصد (۷۰٪) و بالاتر فاقد مسکن در صورتی که قبلاً از زمین یا مسکن دولتی استفاده نکرده‌اند.

۱. ماده ۴۴ - دولت به منظور استمرار، توسعه و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، در جهت حفظ کرامت ایثارگران با اولویت عرضه منابع مالی، فرصت‌ها، امکانات و تسهیلات و امتیازات به ایثارگران، پدر، مادر، همسر و فرزندان شهداء و همچنین جانبازان، آزادگان و افراد تحت تکفل آنان، اقدامات زیر را انجام می‌دهد:
الف- فرزندان شهداء از کلیه امتیازات و مزایای مقرر در قوانین و مقررات مختلف برای شخص جانباز پنجاه درصد (۵۰٪) و بالاتر نیز به استثناء تسهیلات خودرو و حق پرستاری و کاهش ساعت کاری برخوردارند. امتیازات ناشی از این بند شامل وابستگان فرزند شهید نمی‌شود.

۲. ماده ۴۴ - ...

د- به منظور کاهش هزینه‌های مهندسی ساخت مسکن برای خانواده‌های شهداء و ایثارگران، بنیاد شهید و امور ایثارگران مجاز است با رعایت قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲ و مقررات ملی ساختمان، صددرصد (۱۰۰٪) هزینه‌های خدمات مربوطه را برای یک بار و حداکثر برای یکصدمتر مربع تأمین نموده و هزینه آن را در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

۳. ماده ۴۴ - ...

بند به دلیلی داشتن بار مالی و همچنین الزام به پیش‌بینی منابع آن در قالب بودجه سنواتی مغایر اصول ۷۵ و ۵۲ قانون اساسی است.

۴. حکم مقرر در جزء «۴» بند «ب» این ماده اگرچه متناظر با بند «ک» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران^(۱) است، لکن به دلیل داشتن ماهیت دائمی و داشتن بار مالی تأمین نشده مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۵. در جزء «۵» بند «ب» این ماده، تکلیف بنیاد شهید و امور ایثارگران به تحت پوشش بیمه اجباری بازنشستگی و درمانی سازمان تأمین اجتماعی قرار دادن کلیه فرزندان شهید فاقد شغل و پوشش بیمه‌ای از آن جهت که واجد بار مالی تأمین نشده می‌باشد، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۶. در جزء «۶» بند «ب» این ماده، تکلیف بنیاد شهید و امور ایثارگران به تحت پوشش کامل قرارداد فرزندان شهید و خانواده تحت تکفل آن‌ها که دارای بیماری‌های خاص و یا صعب‌العلاج و یا از کارافتاده کلی می‌باشند و پرداخت حقوق و مزایای مشابه با جانبازان از کارافتاده به آن‌ها از آن جهت که واجد بار مالی تأمین نشده است، مغایر با اصل ۷۵ قانون اساسی می‌باشد.

۷. حکم مقرر در جزء «۷» بند «ب» این ماده، مبنی بر اینکه جانبازان و آزادگان، همسران و فرزندان شهدای شاغل در کلیه وزارتخانه‌ها، دستگاه‌ها و مؤسسات تابعه آن‌ها و ... در صورت تنزل از مناصب مدیریتی، اداری و لشکری، از کلیه حقوق و مزایای پست سازمانی یا همتراز شغل و پست بالاتر برخوردار شوند، با توجه به اینکه واجد بار مالی تأمین نشده می‌باشد، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

ماده الحاقی (۷) - مغایرت با اصل ۷۵، بند «۱» اصل ۱۱۰، اصل ۸۵ و تذکر

۱. این ماده در مصوبه جدید با اصلاحات جزئی ابقاء شده است.

۲. مطابق ماده حاضر، تشکیل «صندوق توسعه حمل و نقل» از محل منابع داخلی (به میزان ده‌هزار میلیارد ریال) و دارایی‌های دولت (به میزان یکصد و نود هزار میلیارد ریال) تأسیس می‌گردد و محل تأمین این موارد، «نیروی انسانی موجود وزارت راه و شهرسازی»، «بودجه‌های سنواتی» (موضوع جزء «الف» بند «۴» این ماده)، «تمام یا بخشی از عوارض خودرو، جاده، سوخت که در قوانین درج گردیده است» (موضوع جزء «ب» بند «۴» این ماده) و ... محسوب شده است. مسئله‌ای که در این رابطه وجود دارد این است که موارد مصرف این محل‌ها پیش‌تر مشخص شده و هیچ‌کدام طریق تأمین بار مالی جدید محسوب نمی‌شوند. لذا ماده حاضر که به‌نوعی در مقام ایجاد تشکیلات جدیدی است مستلزم بار مالی بوده

ح- دولت مکلف است به منظور حفظ کرامت و منزلت ایثارگران و رزمندگان معسر نسبت به تأمین معیشت و پوشش بیمه‌ای آنان در قالب بودجه سنواتی اقدام نماید.

ط- دولت نسبت به ساماندهی و برقراری مستمری بسیجیان و رزمندگان معسر دوران دفاع مقدس اعم از بسیجیان تحت فرماندهی سپاه پاسداران، کمیته انقلاب اسلامی و جهاد سازندگی اقدام نماید.

۱. ماده ۴۴ - ...

ک- آزادگانی که به دلیل استفاده از دو برابر شدن سابقه اسارت زودتر از خدمت سی سال بازنشسته شده‌اند می‌توانند با بازگشت به خدمت، سی سال خدمت خود را تکمیل نموده و سپس با لحاظ سوابق اسارت به بازنشستگی نائل آیند.

و به دلیل عدم پیش‌بینی طریق تأمین آن، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی و نظریه تفسیری شماره ۹۱/۳۰/۴۹۷۴۹ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۳ شورای نگهبان در خصوص این اصل می‌باشد.

۳. در بند «۳» این ماده، معافیت فعالیت‌های صندوق توسعه حمل و نقل از هرگونه مالیات و عوارض، مغایر با بند «۱۷» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی می‌باشد که براساس آن «اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی» را پیش‌بینی کرده است.

۴. در جزء «ب» بند «۴» این ماده، تعیین سهم صندوق توسعه حمل و نقل از «عوارض خودرو، جاده، سوخت که در قوانین درج گردیده» براساس مصوبه هیأت وزیران، با توجه به اینکه این موارد در قوانین ذکر شده و ترتیب مصرف آن نیز مشخص شده، از جمله امور تقنینی بوده و تفویض تعیین آن به هیأت دولت مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۵. تذکر: در جزء «ب» بند «۴» این ماده، واژه «مصوبه» باید به «مصوب» تغییر یابد.

ماده الحاقی (۱۵) - مغایرت با اصول ۷۵ و ۵۲

۱. این ماده در مصوبه جدید عیناً ابقاء شده است.

۲. علی‌رغم اینکه در ماده (۱۲) قانون برنامه پنجم توسعه^(۱) مشابه چنین حکمی قابل مشاهده است، اما تکلیف دولت به تأمین بودجه مورد نیاز این ماده، در قالب بودجه‌های سنواتی مقرر در ذیل این ماده، به جهت اینکه اولاً تأمین کننده بار مالی حکم این ماده نیست و ثانیاً به دلیل اینکه صلاحیت دولت در ارائه لایحه بودجه را محدود می‌نماید مغایر اصول ۷۵ و ۵۲ قانون اساسی است.

ماده الحاقی (۱۹) - نکته، مغایرت با بند «۴» اصل ۱۱۰، ابهام و تذکر

۱. این ماده در مصوبه جدید عیناً ابقاء شده است.

۲. در خصوص «سامانه تدارکات الکترونیکی دولت» موضوع ماده حاضر، این نکته لازم به ذکر است که، هیأت وزیران به استناد ماده (۸۰) قانون تجارت الکترونیکی^(۲) (مصوب ۱۳۸۲) اساسنامه مرکز توسعه تجارت الکترونیکی را در سال ۱۳۸۸ به تصویب رسانده است. در حال حاضر «سامانه تدارکات الکترونیکی دولت» نیز زیر نظر این مرکز تشکیل شده است. همچنین به موجب بند «ب» ماده (۳) «قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد»^(۳) (مصوب ۱۳۹۰) مجمع تشخیص

۱. ماده ۱۲ - دولت به منظور تعمیق ارزش‌ها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی و ترویج سیره و سنت اهل بیت علیهم‌السلام و استفاده بهینه از

ظرفیت معنوی اماکن زیارتی به ویژه در شهرهای مقدس مشهد، قم و شیراز نسبت به انجام امور ذیل تا پایان برنامه اقدام می‌نماید:

الف- شناسایی دقیق نیازها و مشکلات زائرین، برنامه‌ریزی و تدوین سازوکارهای لازم جهت ساماندهی امور زائرین و تأمین زیرساخت‌های لازم از طریق حمایت از شهرداری‌ها و بخش‌های غیردولتی.

ب- توسعه امکانات، فعالیت‌های فرهنگی و خدمات زیارتی در قطب‌های زیارتی و گردشگری مذهبی و فراهم‌نمودن زمینه زیارت مطلوب و اجرای پروژه‌های زیربنایی مورد نیاز در قالب بودجه‌های سنواتی.

۲. ماده ۸۰ - وزارت بازرگانی موظف است به منظور حمایت از فعالیت‌های تجارت الکترونیکی، با تجمیع واحدهای ذی‌ربط، مرکزی را در این وزارتخانه

ایجاد نماید. اساسنامه و آیین‌نامه این مرکز به پیشنهاد مشترک وزارت بازرگانی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

۳. ماده ۳ - دستگاه‌های مشمول بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون و مدیران و مسئولان آنها مکلفند:

الف - ...

مصلحت نظام)، دستگاه‌های مشمول بندهای «الف»، «ب» و «ج» ماده (۲) این قانون^(۱) مکلف شده‌اند تا متن قراردادهای مربوط به معاملات متوسط و بالاتر موضوع قانون برگزاری مناقصات که به روش مناقصه، مزایده، ترک تشریفات و غیره منعقد می‌گردند و ... را در «پایگاه اطلاعات قراردادها» ثبت نمایند. در این ماده، مرجع صالح جهت ایجاد این پایگاه نیز معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) مشخص شده است. لذا سامانه مذکور در ماده حاضر امر جدیدی نمی‌باشد.

۳. این ماده به دنبال آن است تا انواع معاملات وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های مشمول قانون برگزاری مناقصات و سایر قوانین مالی و معاملاتی بخش عمومی، از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت انجام شود. از این جهت، در این ماده صراحتاً تمام «معامله‌کنندگان بخش عمومی» مشمول این حکم دانسته شده‌اند که مسلماً شامل معاملات نیروهای نظامی و انتظامی نیز می‌گردد. مؤید این نظر آن است که تبصره «۲» این ماده تنها انتشار اطلاعات مربوط به معاملات با ماهیت نظامی یا امنیتی را در این سامانه مستثنی دانسته و این بدان معناست که سایر معاملات دستگاه‌های نظامی نیز باید در سامانه مورد اشاره ثبت گردند. بنابراین، با توجه به اینکه به موجب بند «۴» اصل ۱۱۰ قانون اساسی فرماندهی کل نیروهای مسلح در صلاحیت مقام رهبری می‌باشد، شمول این قانون نسبت به معاملات دستگاه‌های نظامی و امنیتی مغایر با اصل مورد اشاره است. لازم به ذکر است در تبصره «۱» ماده «۳» قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد^(۲)، قراردادهای با ماهیت نظامی یا امنیتی و نیز مواردی که به موجب قوانین، افشاء اطلاعات آن‌ها ممنوع می‌باشد و یا قراردادهای محرمانه از ثبت در «پایگاه اطلاعات قراردادها» مستثنی شده بودند و تشخیص محرمانه بودن قراردادهای مذکور برعهده کارگروهی مرکب از معاونین وزراء اطلاعات و امور اقتصادی و دارایی و معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و معاون دستگاه مربوط قرار گرفته بود.

۴. تبصره «۲» این ماده، تشخیص مصادیق مستثنی از انتشار اطلاعات را با لحاظ تبصره ماده (۵) قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات - مصوب ۱۳۸۸/۵/۳۱ - برعهده کارگروه مربوطه قرار داده است. با توجه به اینکه تبصره مورد اشاره مقرر داشته: «اطلاعاتی که متضمن حق و تکلیف برای مردم است باید علاوه بر موارد قانونی موجود از طریق انتشار و اعلان عمومی و رسانه‌های همگانی به آگاهی مردم برسد.» این ابهام ایجاد می‌شود که حتی در مواردی که انتشار اطلاعات ممنوع

ب - متن قراردادهای مربوط به معاملات متوسط و بالاتر موضوع قانون برگزاری مناقصات که به روش مناقصه، مزایده، ترک تشریفات و غیره توسط دستگاه‌های مشمول بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون منعقد می‌گردد و همچنین اسناد و ضمیمه آنها و هرگونه الحاق، اصلاح، فسخ، ابطال و خاتمه قرارداد پیش از موعد و تغییر آن و نیز کلیه پرداختها، باید به پایگاه اطلاعات قراردادها وارد گردد. معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور موظف است حداکثر ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون آیین‌نامه اجرائی آن شامل ضوابط و موارد استثناء، نحوه و میزان دسترسی عموم مردم به اطلاعات قراردادها را تهیه کند و به تصویب هیأت وزیران برساند و ظرف یک سال پایگاه اطلاعات قراردادها را ایجاد نماید.

۱. ماده ۲ - اشخاص مشمول این قانون عبارتند از:

- الف - افراد مذکور در مواد (۱) تا (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸
- ب - واحدهای زیر نظر مقام رهبری اعم از نظامی و غیرنظامی و تولید آستانهای مقدس با موافقت ایشان
- ج - شوراهای اسلامی شهر و روستا و مؤسسات خصوصی حرفه‌ای عهده‌دار مأموریت عمومی
۲. تبصره ۱ - قراردادهایی که ماهیت نظامی یا امنیتی دارد و نیز مواردی که به موجب قوانین، افشاء اطلاعات آنها ممنوع می‌باشد و یا قراردادهای محرمانه از شمول این حکم مستثنی است. تشخیص محرمانه بودن قراردادهای مذکور برعهده کارگروهی مرکب از معاونین وزراء اطلاعات و امور اقتصادی و دارایی و معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و معاون دستگاه مربوط حسب مورد است.

است، اگر این اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم باشد باید مطابق تبصره مزبور از طریق انتشار و اعلان عمومی و رسانه‌های همگانی به آگاهی مردم برسد یا خیر؟

۵. تذکر: در سطر سوم پاراگراف دوم این ماده، واژه «برطبق» باید قبل از عبارت «برنامه زمانبندی مورد تأیید...» اضافه شود.

ماده الحاقی (۲۹) - نکته

۱. این ماده نیز در مصوبه جدید عیناً ابقاء شده است.

۲. باتوجه به مفاد بند «۸۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه^(۱) می‌توان این ماده را در راستای اجرایی نمودن این بند از سیاست‌ها به‌شمار آورد. همچنین در برخی از مواد قانون برنامه پنجم توسعه مشابه حکم این ماده قابل مشاهده می‌باشد. نمونه این موارد را می‌توان در ماده (۱۷)^(۲)، بند «ز» و «ط» ماده (۱۸)^(۳) و بند «ه» ماده (۱۵۰)^(۴) مشاهده نمود.

ماده الحاقی (۳۶) - نکته، مغایرت با اصول ۵۲ و ۵۳ و تذکر

۱. این ماده در مصوبه جدید با اصلاحات جزئی ابقاء شده است.

۲. در خصوص بند «۱» این ماده، این نکته لازم به توجه است که در بند «ج» ماده (۱۶۱) قانون برنامه پنجم توسعه^(۵) دولت مکلف به اصلاح وظایف، اختیارات و مسؤولیت‌های سازمان هواپیمایی کشوری با هدف تقویت و متناسب نمودن وظایف و اختیارات حاکمیتی آن سازمان شده بود.

۱. بند «۸۰» - توسعه و ساماندهی نظام ملی نوآوری و حمایت از پژوهش‌های مسأله محور و تجاری‌سازی پژوهش و نوآوری، و توسعه نظام جامع تأمین مالی در جهت پاسخ به نیاز اقتصاد دانش‌بنیان.

۲. ماده ۱۷ - دولت مجاز است به منظور توسعه و انتشار فناوری و حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان اقدامات زیر را انجام دهد:

الف - حمایت مالی از پژوهش‌های تقاضا محور مشترک با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری و حوزه‌های علمیه در موارد ناظر به حل مشکلات موجود کشور مشروط به این که حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از هزینه‌های آن را کارفرمای غیردولتی تأمین و تعهد کرده باشد.

ب - حمایت مالی و تسهیل شکل‌گیری و توسعه شرکت‌های کوچک و متوسط خصوصی و تعاونی که در زمینه تجاری‌سازی دانش و فناوری به ویژه تولید محصولات مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته و صادرات خدمات فنی و مهندسی فعالیت می‌کنند و نیز حمایت از راه‌اندازی مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری از طریق بخش غیردولتی

ج - حمایت‌های قانونی لازم در راستای تشویق طرف‌های خارجی قراردادهای بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی برای انتقال دانش فنی و بخشی از فعالیت‌های تحقیق و توسعه مربوط به داخل کشور و انجام آن با مشارکت شرکت‌های داخلی

د - حمایت مالی از ایجاد و توسعه بورس ایده و بازار فناوری به منظور استفاده از ظرفیت‌های علمی در جهت پاسخگویی به نیاز بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات

ه - حمایت مالی از پایان نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی در راستای ارتقاء بهره‌وری و حل مشکلات کشور

و - تأمین و پرداخت بخشی از هزینه ثبت اختراعات، تولید دانش فنی و حمایت مالی از تولیدکنندگان برای خرید دانش فنی و امتیاز اختراعات

۳. ماده ۱۸ - دولت به منظور گسترش حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری اقدامات زیر را انجام دهد:

ز - حمایت از تجاری‌سازی دستاوردهای آنان

ط - ایجاد و تقویت مراکز علمی، تحقیقاتی و فناوری توانمند در تراز بین‌المللی و با امکانات خاص در شاخه‌های مختلف علوم و فنون بنیادی و راهبردی با به کارگیری نخبگان و دانشمندان در جهت خلق دانش، ایده‌های نو و تبدیل علم به ثروت در طول برنامه

۴. ماده ۱۵۰ - ...

ه - افزایش توانمندی‌ها و قابلیت‌های طراحی، تدارک، ساخت، گسترش همکاری صنعت و دانشگاه، ساخت تجهیزات و ماشین‌آلات صنعتی، تعمیق تعامل صنایع با شهرک‌های فناوری و پارک‌های علم و فناوری و افزایش مستمر سهم صنایع مبتنی بر فناوری‌های برتر (صنایع نوین) در ترکیب تولید صنعتی، نوسازی و ارتقاء بهره‌وری صنایع و معادن

۵. ماده ۱۶۱ - ...

۳. بند «۳» این ماده که نوعی درآمد اختصاصی ایجاد نموده و صددرصد آن را به هزینه‌های مشخصی اختصاص داده است از جهت محدود نمودن صلاحیت دولت در ارائه لایحه بودجه مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی محسوب می‌شود. همچنین ذیل این بند که به هزینه‌کرد این درآمدها در چارچوب بودجه مصوب تصریح نکرده است مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی مبنی بر لزوم کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌ها به موجب قانون می‌باشد.

۴. تذکر: در بند «۵» این ماده، عنوان «قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» به اشتباه «قانون تنظیم برخی از مقررات مالی دولت» آمده است.

ماده الحاقی (۴۱) - مغایرت با اصول ۵۲ و ۵۳

۱. واریز درآمدهای حاصل از خدمات کنسولی به حساب درآمد اختصاصی و وصول معادل آن، از جهت این که صلاحیت دولت در ارائه لایحه بودجه را محدود می‌کند، مغایر با اصل ۵۲ قانون اساسی است.

۲. حکم این ماده که به وصول درآمدهای اختصاصی وزارت امور خارجه توسط این وزارتخانه به صورت مطلق اشاره نموده است، به دلیل عدم تصریح به هزینه‌کرد این منابع به موجب قانون، مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی مبنی بر انجام کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌ها براساس قانون می‌باشد.

همچنین از جهت اینکه به هزینه‌کرد این منابع از طریق قانون بودجه اشاره ننموده است از این حیث نیز مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی محسوب می‌شود.

ماده الحاقی (۴۴) - نکته

این ماده عیناً حاصل ادغام مواد الحاقی (۴۴) و (۵۱) مصوبه سابق می‌باشد.

بند «ب» - مغایرت با اصل ۷۵

در این بند، تکلیف وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به بازنشسته کردن افراد شصت سال به بالا که ده سال سابقه بیمه یا کمتر دارند، از آن جهت که واجد بار مالی تأمین نشده برای دولت می‌باشد، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است. در این خصوص لازم به ذکر است که پیش‌تر، شورای نگهبان در نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۵۸۴ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱، مربوط به «طرح بازنشسته کردن کسانی که در سن بازنشستگی بوده و هنوز حق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر پرداخت می‌نمایند»، این مصوبه را از آن جهت که به افزایش هزینه عمومی می‌انجامد و طریق پیش‌بینی شده برای آن تکافوی جبران هزینه‌های مذکور را نمی‌کرد مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی اعلام کرد.

بند «ج» - مغایرت با اصول ۵۷ و ۸۵

۱. حکم جزء «۸» این بند، مبنی بر صدور پروانه تأسیس و فعالیت مهدهای کودک در سازمان بهزیستی کشور، از جهت ورود به حوزه مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و مغایرت با آن‌ها، مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی است.

ج- به منظور ساماندهی امور حمل و نقل هوایی، ارتقاء رقابت‌پذیری با رویکرد لغو انحصارات مربوط به حمل و نقل هوایی شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران از جمله مواد (۵) و (۷) قانون اصلاح موادی از قانون تأسیس هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۳/۲/۶ و واگذاری به بخش‌های خصوصی و تعاونی و خدمات‌رسانی بهینه صنعت هوایی و اعمال حاکمیت مناسب، دولت موظف است نسبت به اصلاح وظایف، اختیارات و مسؤلیت‌های سازمان هواپیمایی کشوری با هدف تقویت و متناسب نمودن وظایف و اختیارات حاکمیتی آن سازمان و همچنین اصلاح اساسنامه شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران تا پایان سال دوم برنامه اقدام قانونی نماید.

توضیح آنکه شورای عالی انقلاب فرهنگی به موجب بند «۶» «مصوبه ۴۲۲ مورخ ۱۳۷۷/۴/۱۶» با موضوع «بازنگری مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی درخصوص امور آموزشی و پرورشی» مقرر کرده است که «کلیه مسائل آموزش پیش‌دبستانی در شورای عالی آموزش و پرورش مطرح شود» و بر همین اساس، شورای عالی آموزش و پرورش نیز در «مصوبه جلسه ۶۹۹ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۱۸»، «اساسنامه دوره پیش‌دبستانی» را در هفت ماده تصویب کرده است. در مقدمه این مصوبه، به استناد تبصره ماده (۹) «قانون تأسیس و اداره مدارس، مراکز آموزشی و مراکز پرورشی غیردولتی» اصلاحی ۱۳۸۷/۵/۶، «کودکستان‌ها» را نیز مشمول «مراکز آموزش پیش‌دبستانی» دانسته است و در ماده (۱) آن، دوره پیش‌دبستانی «دوره دوساله‌ای» تعریف شده است که «کودکان گروه سنی ۴ تا ۶ سال را تحت پوشش برنامه‌های تربیتی قرار می‌دهد.» در تبصره (۱) ماده (۴) این مصوبه نیز بیان شده است: «دوره پیش‌دبستانی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی با اخذ مجوز از وزارت آموزش و پرورش تشکیل می‌شود. تأسیس این گونه مراکز قبل از اخذ مجوز از وزارت آموزش و پرورش ممنوع می‌باشد.» بنابراین در احکام فوق که براساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی بر طرح کلیه مسائل آموزش پیش‌دبستانی در شورای عالی آموزش و پرورش تصویب شده است، «کودکستان‌ها» نیز مشمول «مراکز آموزش پیش‌دبستانی» دانسته شده‌اند و صدور مجوز آن‌ها در صلاحیت آموزش و پرورش قرار گرفته است. حال در صورتی که عنوان «مهدهای کودک» در مصوبه حاضر، شامل «کودکستان‌ها» نیز باشد، بند «۸» این ماده به دلیل اینکه بند «۶» «مصوبه ۴۲۲ مورخ ۱۳۷۷/۴/۱۶» شورای عالی انقلاب فرهنگی مقرر کرده «کلیه مسائل آموزش پیش‌دبستانی در شورای عالی آموزش و پرورش مطرح شود» و این شورا نیز مقرر داشته است که آموزش و پرورش مجوز کودکستان‌ها را صادر کند، مخالف مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی محسوب شده و در نتیجه مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی است.

۲. فارغ از ایراد فوق، جزء «۸» این ماده که به‌طور مطلق و بدون هیچ ضابطه و معیاری، اختیار صدور پروانه تأسیس و فعالیت در امور مذکور در ذیل این بند را به سازمان بهزیستی کشور داده است، تفویض قانون‌گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ماده الحاقی (۴۵) - نکته

این ماده که عیناً در مصوبه سابق نیز آمده بود را می‌توان در راستای اجرایی نمودن جزء «۲» بند «۵۳» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه^(۱) دانست.

ماده الحاقی (۴۶) - نکته

۱. این ماده نیز در مصوبه سابق عیناً ذکر شده بود.
۲. با توجه به اینکه به موجب ماده (۲۲) «قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی»^(۲) (مصوب ۱۳۸۹) وزارت جهاد کشاورزی موظف به ایجاد شبکه مدیریت دانش و اطلاعات کشاورزی و روستایی به منظور ارائه خدمات

۱. جزء «۲» بند «۵۳» - گسترش هوشمندانه و مصون‌سازی پدافند غیرعامل با اجرای کامل پدافند غیرعامل در مراکز حیاتی و حساس کشور.

۲. ماده ۲۲ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است حداکثر ظرف دو سال پس از تصویب این قانون نسبت به:

الف - ...

ج - شبکه مدیریت دانش و اطلاعات کشاورزی و روستایی برای ارائه خدمات علمی، آموزشی، فنی، ترویجی و سایر اطلاعات مورد نیاز؛

اقدام نموده و در دسترس عموم قرار دهد.

علمی، آموزشی، فنی و ... شده بود، تکلیف وزارت جهادکشاورزی به توانمندسازی تولیدکنندگان و ایجاد بستر مناسب انتقال دانش و یافته‌های تحقیقاتی به آنان، در قالب طرح نظام نوین ترویج تکلیف جدیدی به نظر نمی‌رسد و از این جهت واجد بار مالی تأمین نشده نیست.

ماده الحاقی (۴۹) - نکته و مغایرت با اصل ۷۵

متناظر این ماده که تکرار مصوبه سابق می‌باشد، اگرچه در ماده (۱۴۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران^(۱)، بیان شده است، لکن ذکر آن در مصوبه حاضر که به صورت دائمی می‌باشد به دلیل اینکه مستلزم اقدامات حمایتی دولت است و دارای بار مالی است مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی به نظر می‌رسد.

ماده الحاقی (۵۰) - نکته و مغایرت با اصل ۷۵

۱. این ماده نیز عیناً تکرار مصوبه سابق است.

۲. هرچند متناظر کلیه بندهای این ماده را می‌توان در ماده (۱۴۳) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران^(۲) مشاهده کرد، لکن با توجه به اینکه مصوبه حاضر ناظر به بعد از دوره قانون برنامه پنجم توسعه می‌باشد و از سوی دیگر واجد بار مالی است، به دلیل اینکه به موجب اصلاحات نمایندگان به لایحه دولت اضافه شده و طریق تأمین اعتبار آن نیز مشخص نشده است، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی محسوب می‌شود.

۱. ماده ۱۴۴ - (اصلاحی ۱۳۹۰/۳/۳۱) به منظور حمایت از بخش کشاورزی، پایداری تولید و توسعه صادرات و رقابت‌پذیری و کاهش قیمت تمام‌شده وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی با سیاستگذاری و برنامه‌ریزی هماهنگ براساس تفاهم‌نامه‌ای که به تأیید معاونت می‌رسد، نسبت به حمایت هدفمند از استقرار و گسترش صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی توسط بخش غیردولتی در قطب‌های تولیدی اقدام نمایند.

۲. ماده ۱۴۳ - به منظور حفظ ظرفیت تولید و نیل به خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی و دامی از جمله گندم، جو، ذرت، برنج، دانه‌های روغنی، چغندر قند و نیشکر، گوشت سفید، گوشت قرمز، شیر و تخم مرغ، اصلاح الگوی مصرف براساس استانداردهای تغذیه، گسترش کشاورزی صنعتی و دانش‌بنیان، فراهم نمودن زیرساخت‌های امنیتی غذایی و ارتقاء ارزش افزوده بخش کشاورزی بر مبنای ملاحظات توسعه پایدار سالانه به میزان هفت درصد (۷٪) نسبت به سال ۱۳۸۸ در طول برنامه اقدامات زیر انجام می‌شود:

الف- ارتقاء راندمان آبیاری بخش به حداقل چهار درصد (۴۰٪) در سال آخر برنامه از طریق اجرای عملیات زیربنایی آب و خاک از جمله طرح‌های تجهیز و نوسازی، توسعه شبکه‌ها، زهکش‌ها و روش‌های نوین آبیاری و اجرای عملیات به زراعی و به نژادی

ب- تحویل آب مورد نیاز کشاورزان به صورت حجمی براساس الگوی کشت هر منطقه و با استفاده از مشارکت بخش غیردولتی

ج- ارتقاء شاخص بهره‌وری مصرف آب در بخش کشاورزی و افزایش تولید محصول به ازاء واحد حجم مصرفی

د- گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه سموم، کود شیمیایی، مواد زیست‌شناختی (بیولوژیکی) و داروهای دامی و همچنین مبارزه زیست‌شناختی (بیولوژیکی) و توسعه کشت‌زیستی (ارگانیک) مدیریت تلفیقی تولید و اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی در راستای پوشش حداقل بیست‌وپنج درصد (۲۵٪) سطح تولید تا پایان برنامه

ه- ...

و- نوسازی ماشین آلات کشاورزی و خارج از رده کردن حداقل (۲۰۰) هزار دستگاه ماشین آلات فرسوده کشاورزی و توسعه ماشینی کردن (مکانیزاسیون) بر مبنای اقلیم و شرایط و همچنین قابلیت و توانایی کشاورزان هر منطقه به گونه‌ای که در پایان برنامه، ضریب نفوذ ماشینی کردن (مکانیزاسیون) از یک اسب بخار در هکتار سال ۱۳۸۸ به (۱/۵) اسب بخار در هکتار در سال آخر برنامه برسد.

ز- ترویج استفاده از کودهای آلی و زیستی (ارگانیک) در سطح مزارع و باغ‌های کشور حداقل در سقف یارانه سال آخر برنامه چهارم و افزایش میزان مصرف این‌گونه کودها به سی و پنج درصد (۳۵٪) کل کودهای مصرفی در پایان برنامه

ح- ...

ط- گسترش پوشش بیمه تولیدات بخش کشاورزی و عوامل تولید به میزان حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) تولیدات تا پایان برنامه

ی- ...

ماده الحاقی (۵۲) - نکته، مغایرت با اصول ۲۰، ۳۴، ۴۰، ۴۷ و ذیل اصل ۴۴

۱. این ماده نیز در مصوبه سابق عیناً ذکر شده بود.

۲. اطلاق حکم ذیل این ماده مبنی بر اینکه «اسناد عادی که درخصوص معاملات راجع به اموال غیرمنقول تنظیم شوند ... قابلیت معارضه با اسناد رسمی را ندارند»، از جهت نقض حق مالکیت و حق دادخواهی و به طور کلی حقوق اشخاص، مغایر اصول متعدد قانون اساسی از جمله اصول ۲۰، ۳۴، ۴۰، ۴۷ و ذیل اصل ۴۴ قانون اساسی است.

ماده الحاقی (۵۷) - مغایرت با اصل ۸۵ و بند «۴» اصل ۱۱۰، نکته و تذکر

۱. این ماده نیز در مصوبه سابق عیناً ذکر شده بود.

۲. در این ماده، واگذاری مطلق و بدون ضابطه تشخیص استثنائات به کمیته سه نفره مذکور در این ماده، تفویض قانون گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۳. در ذیل این ماده، صرفاً قراردادهای با «ماهیت محرمانه»، آن هم تنها با تشخیص «هیئت وزیران»، از حکم ماده مستثنی دانسته شده اند که اطلاق این حکم از جهت شمول نسبت به قراردادهای «نظامی» و نیز صلاحیت های فرماندهی کل نیروهای مسلح در این خصوص، مغایر بند «۴» اصل ۱۱۰ قانون اساسی است.

۴. تذکر: در عبارت «قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات های مستقیم»، واژه «آن» باید به واژه «آنها» اصلاح شود.

۵. مشابه حکم این ماده در بند «ه» ماده (۸۲) «قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران»^(۱) آمده است.

ماده الحاقی (۶۰) - مغایرت با اصول ۵۷، ۶۱، ۱۵۶، ۱۱۲، ۷۷، ۱۲۵، ۹۴ و ۸۵، تذکر و نکته

۱. این ماده نیز در مصوبه سابق عیناً ذکر شده بود.

۲. در بند «الف» این ماده، تنها نهادهای «دفاعی و امنیتی» از «دستگاه های اجرایی دولتی مستقر در این مناطق» (آزاد و ویژه اقتصادی) استثنا شده اند و «نهادهای قضایی مستقر در این مناطق» در استثنائات ذکر نشده اند که این امر از جهت قرارداد کلیه وظایف، اختیارات و مسئولیت های «نهادهای قضایی مستقر در این مناطق» برعهده «مدیران مناطق آزاد»، مغایر اصول متعدد قانون اساسی، از جمله اصول ۵۷، ۶۱ و ۱۵۶ است. ذکر این نکته لازم است که در ماده الحاقی (۶۵) همین مصوبه که حکم مشابهی را بیان کرده است، «نهادهای قضایی» استثنا شده اند.

۱. ماده ۸۲-

...

ه- تمامی معاملات و قراردادهای خارجی که بیش از یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) دلار باشد، با رعایت قوانین مربوط شامل قانون «حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲»، تنها از طریق مناقصه محدود و یا بین المللی با درج آگهی در روزنامه های کثیرالانتشار و رسانه های الکترونیکی داخلی و خارجی انجام و منعقد می شود. موارد استثنا به تأیید کمیته سه نفره متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارایی، معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری و وزیر وزارتخانه مربوطه یا بالاترین مقام اجرایی ذی ربط می رسد. در کلیه مناقصه ها، حق کنترل و بازرسی کمی و کیفی و کنترل قیمت برای کلیه کالاهای وارداتی و پروژه ها برای خریدار محفوظ است. وزیر یا بالاترین مقام اجرایی ذی ربط، مسئول حسن اجرای این موضوع است. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران فقط مجاز به تعهد یا پرداخت بهای معاملات و قراردادهایی است که تأیید بالاترین مقام دستگاه های اجرایی، مبنی بر رعایت مفاد این بند را داشته باشد.

همچنین در ذیل این بند مقرر شده است که «سازمان‌های مناطق آزاد منحصرأ براساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی و اصلاحات بعدی آن و قانون کار اداره می‌شوند.» این امر اولاً، از جهت دادن مجوز رعایت نکردن قوانینی که مستقیماً مربوط به اجرای اصول قانون اساسی هستند، مانند «قانون بودجه سالانه کل کشور» (اصل ۵۲)، «قانون دیوان محاسبات کشور» (اصل ۵۴) و...، مغایر اصول متعدد قانون اساسی بوده و ثانیاً، از جهت دادن مجوز رعایت نکردن مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام، براساس نظر تفسیری شماره ۵۳۱۸ مورخ ۱۳۷۲/۷/۲۴ شورای نگهبان که «هیچ‌یک از مراجع قانون‌گذاری حق رد و ابطال و نقض و فسخ مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام را ندارد»، مغایر اصل ۱۱۲ قانون اساسی بوده و ثالثاً، از جهت دادن مجوز رعایت نکردن مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی فضای مجازی، مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی است.

۳. در ذیل بند «پ» این ماده، اطلاق عبارت «قوانین ... بین‌المللی» از جهت شمول‌بر قوانینی که در مجلس شورای اسلامی تصویب نشده و ترتیبات و تشریفات قانونی مذکور در اصول متعدد قانون اساسی، به‌ویژه اصول ۷۷، ۱۲۵ و ۹۴، درخصوص آن‌ها رعایت نشده است، مغایر اصول مذکور قانون اساسی است و نیز از جهت اجازه اجرای قواعد و ضوابط تصویب‌نشده در مجلس شورای اسلامی، تفویض قانون‌گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۴. بند «ح» این ماده که تعیین «شرایط احراز تصدی مدیریت شرکت‌های دولتی و بنگاه‌های اقتصادی وابسته به مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های سهامی عام» را به‌طور مطلق و بدون هیچ ضابطه‌ای، به دولت واگذار کرده است، تفویض قانون‌گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۵. تذکر: در بند «الف» و «ت» این ماده، به‌ترتیب عبارات «قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی» و «قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی ایران» باید به عبارت «قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران» اصلاح شود. به‌علاوه در بند «ج» این ماده، عبارت «ستادکل» باید به عبارت «ستادکل نیروهای مسلح» اصلاح شود. همچنین ظاهراً در بند «ح» این ماده، منظور تعیین شرایط احراز تصدی مدیریت «در مناطق آزاد تجاری-صنعتی» بوده است که باید این عبارت به این بند افزوده شود.

۶. مشابه حکم این ماده (به‌جز بند «ح») در ماده (۱۱۲) «قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران»^(۱) ذکر شده است.

۱. ماده ۱۱۲- به‌منظور ساماندهی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و ایفای نقش مؤثر آن‌ها در تحقق اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله نظام، اعمال مدیریت یکپارچه و ایجاد رشد اقتصادی مناسب در این مناطق، هم‌پیوندی و تعامل اثرگذار اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی و ارائه الگوی توسعه ملی در بخش‌های مختلف:

الف- مدیران سازمان‌های مناطق آزاد به نمایندگی از طرف دولت، بالاترین مقام منطقه محسوب می‌شوند و کلیه وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های دستگاه‌های اجرایی دولتی مستقر در این مناطق به‌استثنای نهادهای دفاعی و امنیتی به‌عهده آن‌ها است. سازمان‌های مناطق آزاد منحصرأ براساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی و اصلاحات بعدی آن و قانون کار اداره می‌شوند.

تبصره ۱- واگذاری وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های دستگاه‌های تحت نظر مقام معظم رهبری، با موافقت ایشان صورت می‌پذیرد.

تبصره ۲- اختیارات فرماندار در مورد مصوبات شوراهای اسلامی شهر و روستا در مناطق آزاد به مدیر سازمان منطقه آزاد واگذار می‌شود.

ب- کالاهای تولید و یا پردازش‌شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به‌هنگام ورود به سایر نقاط کشور به نسبت مجموع ارزش افزوده و ارزش مواد اولیه و قطعات داخلی به‌کاررفته در آن، تولید داخلی محسوب و از پرداخت حقوق ورودی معاف است.

تبصره ۱- مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای خارجی به‌کاررفته در تولید، مشروط به پرداخت حقوق ورودی، در حکم مواد اولیه و کالاهای داخلی محسوب می‌شود.

ماده الحاقی (۶۱) - نکته و مغایرت با اصول ۵۲ و ۱۳۸

۱. این ماده نیز در مصوبه سابق عیناً ذکر شده بود.

۲. این ماده که «استفاده از منابع حساب اندوخته احتیاطی» را مقید به چارچوب «قانون بودجه سالانه کل کشور» نکرده است، مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی است.

۳. با توجه به اینکه «شیوه‌نامه اجرایی» مذکور در ذیل این ماده، در واقع همان آیین‌نامه اجرایی این ماده است، حکم ذیل این ماده که تصویب «شیوه‌نامه اجرایی این ماده» را مشترکاً به «سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سازمان انرژی اتمی ایران و وزارت امور اقتصادی و دارایی» واگذار کرده است، مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی است.

ماده الحاقی (۶۴) - نکته و مغایرت با اصل ۷۵

۱. این ماده نیز در مصوبه سابق عیناً ذکر شده بود.

۲. مفاد حکم این ماده می‌تواند باعث کاهش درآمدهای عمومی گردد و از این حیث به دلیل عدم پیش‌بینی طریق جبران آن مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی می‌باشد.

ماده (الحاقی ۶۵) - نکته، مغایرت با اصول ۵۷، ۸۵، ۷، ۱۰۰، ۱۱۲ و ۷۲ و بند «۱» اصل ۱۱۰، ابهام و تذکر

۱. این ماده نیز در مصوبه سابق عیناً ذکر شده بود.

۲. ایجاد «سازمان توسعه سواحل مکران» در این ماده، از آنجاکه به افزایش هزینه عمومی می‌انجامد و طریق تأمین هزینه جدید نیز معلوم نشده است، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است. ذکر این نکته لازم است که در بند «۲۱» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه صرفاً بر «توسعه اقتصاد دریایی جنوب کشور در محور چابهار-خرمشهر با تأکید بر سواحل مکران» تأکید شده است و دلالتی بر ایجاد «سازمان توسعه سواحل مکران» ندارد.

۳. در این ماده مقرر شده است که سازمان توسعه سواحل مکران با «شخصیت شرکتی» ایجاد شود که منظور از شخصیت شرکتی مشخص نیست و معلوم نیست منظور از آن «شرکت دولتی» است یا قالبی دیگر و لذا این ماده از این جهت ابهام دارد.

تبصره ۲- مواد اولیه و قطعات خارجی به‌کاررفته در کالاهای تولید و یا پردازش شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که در گذشته از سایر نقاط کشور به منطقه ارسال شده و در تولید و یا پردازش محصولی که به کشور وارد می‌شود، به‌کار گرفته شود، در حکم مواد اولیه تلقی می‌گردد و از پرداخت حقوق ورودی معاف است.

ج- هزینه‌های بندری مربوط که طبق قوانین جاری از کشتی‌ها و شناورها بابت خدمات بندری دریافت می‌شود، در صورتی که این بنادر توسط بخش‌های خصوصی، تعاونی و مناطق آزاد تجاری-صنعتی در محدوده منطقه آزاد ایجاد شده باشند، توسط سازمان‌های مناطق آزاد مربوطه اخذ می‌گردد. مناطق آزاد مجازند نسبت به ثبت و ترخیص کشتی‌ها طبق قوانین جاری و بین‌المللی اقدام نمایند.

د- مبادلات کالا بین مناطق آزاد و خارج از کشور و نیز سایر مناطق آزاد از کلیه عوارض (به‌استثنای عوارض موضوع ماده (۱۰) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷)، مالیات و حقوق ورودی معاف می‌باشند.

ه- به‌منظور گسترش ارتباطات علمی با مراکز و نهادهای آموزشی و تحقیقاتی معتبر بین‌المللی، ایجاد نمایندگی دانشگاه‌های داخلی و معتبر خارجی برطبق اعلام وزارتخانه‌های ذی‌ربط و تأسیس دانشگاه‌های خصوصی در مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی با رعایت قوانین مربوط مجاز است.

و- محدوده آبی مناطق آزاد تجاری-صنعتی با رعایت ملاحظات امنیتی و دفاعی که به تأیید ستادکل می‌رسد به فاصله هشتصد متر از قلمرو خاکی مناطق آزاد تعیین می‌گردد و از امتیازات قانون «چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی ایران» مصوب ۱۳۷۲/۶/۷ و اصلاحات بعدی آن برخوردار است.

ز- به‌منظور زدودن فقر از چهره مناطق آزاد تجاری، سازمان‌های مناطق آزاد موظف‌اند حداقل یک‌درصد (۱٪) از محل وصول عوارض ورود و صدور کالاها و خدمات این مناطق را از طریق نهادهای حمایتی به محرومین و نیازمندان بومی این مناطق اختصاص دهند.

۴. در این ماده، علاوه بر تصویب اساسنامه سازمان توسعه سواحل مکران، تصویب «آیین نامه‌های مالی و معاملاتی مربوط» هم به هیئت وزیران واگذار شده است که از جهت ماهیت تقنینی این امور، تفویض قانون‌گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۵. در این ماده تصویب «اساسنامه سازمان» در هیئت وزیران، به پیشنهاد خود سازمان توسعه سواحل مکران دانسته شده است. در این رابطه معلوم نیست سازمانی که هنوز تشکیل نشده، چگونه می‌تواند اساسنامه خود را پیشنهاد دهد و لذا حکم مزبور از این جهت نیز ابهام دارد.

۶. در این ماده، وظایف تمام دستگاه‌های اجرایی، نهادها و مؤسسات عمومی به سازمان توسعه سپرده شده و تنها نهادهای «دفاعی-امنیتی، قضایی و امور خارجه» از این حکم استثنا شده‌اند. درحالی‌که عدم استثنای دستگاه‌های دیگری نظیر «دستگاه‌های تحت نظر مقام معظم رهبری» از جهت واگذاری تمام وظایف و اختیارات «دستگاه‌های تحت نظر مقام معظم رهبری در منطقه سواحل مکران» به «سازمان توسعه سواحل مکران»، مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی است. ذکر این نکته لازم است که در تبصره «۱» بند «الف» ماده الحاقی (۶۰) همین مصوبه که حکم مشابهی را بیان کرده است، «واگذاری وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های دستگاه‌های تحت نظر مقام معظم رهبری» به «موافقت ایشان» منوط شده است.

از جمله دستگاه‌های دیگری که عدم استثنای آن‌ها واجد ایراد است «شوراهای اسلامی» است که این امر از جهت واگذاری تمام وظایف و اختیارات «شوراهای اسلامی در منطقه سواحل مکران» به «سازمان توسعه سواحل مکران»، مغایر اصول متعدد قانون اساسی از جمله اصول ۷ و ۱۰۰ است. ذکر این نکته لازم است که در تبصره «۲» ماده الحاقی (۶۰) همین مصوبه که حکم مشابهی را بیان کرده است، با بیان اینکه اختیارات فرماندار درخصوص «مصوبات شوراهای اسلامی شهر و روستا»، به مدیر سازمان واگذار می‌شود، به‌طور ضمنی وجود این شوراها شناسایی شده است.

۷. در این ماده مقرر شده محدوده منطقه سواحل مکران «در چهارچوب قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران و قانون تشکیل شرکت سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران اداره می‌شود و از قوانین عمومی کشور از جمله قوانین کار، تأمین اجتماعی، اداری و استخدامی، محاسبات عمومی و... خارج می‌باشد.» این امر اولاً، از جهت دادن مجوز رعایت نکردن قوانینی که مستقیماً مربوط به اجرای اصول قانون اساسی هستند، مانند «قانون بودجه سالانه کل کشور» (اصل ۵۲)، «قانون دیوان محاسبات کشور» (اصل ۵۴) و...، مغایر اصول متعدد قانون اساسی بوده، ثانیاً، از جهت دادن مجوز رعایت نکردن مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام، از جمله قانون کار، براساس نظر تفسیری شماره ۵۳۱۸ مورخ ۱۳۷۲/۷/۲۴ شورای نگهبان که «هیچ‌یک از مراجع قانون‌گذاری حق رد و ابطال و نقض و فسخ مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام را ندارد»، مغایر اصل ۱۱۲ قانون اساسی بوده، ثالثاً، از جهت دادن مجوز رعایت نکردن مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی فضای مجازی، مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی است.

همچنین حکم مزبور، از جهت استناد به «قانون تشکیل شرکت سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران»، همانطور که پیش‌تر گفته شد، مبنیاً بر ایرادات بند الحاقی «۲» ماده (۲۸) از مواد اصلی همین مصوبه (که در مصوبه سابق تحت عنوان ماده الحاقی (۵۹) ذکر شده بود)، مغایر بند «۱» اصل ۱۱۰ و اصول ۷۲، ۱۱۲ و ۸۵ قانون اساسی است.

۸. اطلاق حکم ذیل این ماده که بدون هیچ ضابطه‌ای، «نحوه جذب و اخذ تسهیلات مالی و بانکی، برقراری و اخذ انواع عوارض و انجام انواع فعالیت‌های اقتصادی و مالی» را به آیین‌نامه مصوب هیئت‌وزیران واگذار کرده است، از جهت اینکه برخی از این امور ماهیت تقنینی دارد، تفویض قانون‌گذاری بوده و مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ماده الحاقی (۶۷) - نکته و مغایرت با اصل ۷۵

۱. این ماده نیز در مصوبه سابق عیناً ذکر شده بود.

۲. بند «۳» این ماده که «صندوق‌های حمایتی و توسعه‌ای دولتی» را از پرداخت «سود سهام دولت» مستثنی کرده است، و از سوی دیگر مبلغ معادل این سود را جهت افزایش سرمایه دولت در این صندوق‌ها در نظر گرفته است از آنجاکه به تقلیل درآمد عمومی می‌انجامد و طریق جبران کاهش درآمد نیز معلوم نشده است، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۳. بند «۵» این ماده که «هزینه‌های اکتشاف معدنی» را جزء «هزینه‌های قابل قبول مالیاتی» محسوب کرده است، از آنجاکه به منجر به کاهش مالیات و در نتیجه تقلیل درآمد عمومی می‌شود و طریق جبران کاهش درآمد نیز معلوم نشده است، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی است.

۴. مشابه حکم بند «۱» این ماده در ماده (۱۴۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» و تبصره «۱» آن^(۱) اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۳۱ آمده است.

ماده (الحاقی ۶۹) - نکته

۱. این ماده نیز در مصوبه سابق عیناً ذکر شده بود.

۲. مشابه حکم این ماده در ماده (۲۹) «قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران»^(۲) آمده است.

ماده (الحاقی ۷۱) - نکته و ابهام

۱. ماده ۱۴۹ - آن قسمت از دارایی‌های استهلاک‌پذیر که بر اثر به‌کارگیری یا گذشت زمان یا سایر عوامل و بدون توجه به تغییر قیمت‌ها ارزش آن تقلیل می‌یابد و همچنین هزینه‌های تأسیس، قابل استهلاک بوده و هزینه استهلاک آن‌ها جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی تلقی می‌شود. مقررات مربوط به استهلاک‌های دارایی‌های استهلاک‌پذیر شامل جداول استهلاک‌ها و چگونگی اجرای آن با رعایت استانداردهای حسابداری توسط سازمان امور مالیاتی کشور تهیه می‌شود و ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد. تبصره ۱- افزایش بهای ناشی از تجدید ارزیابی دارایی‌های اشخاص حقوقی، با رعایت استانداردهای حسابداری مشمول پرداخت مالیات بر درآمد نیست و هزینه استهلاک ناشی از افزایش تجدید ارزیابی نیز به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی نمی‌شود. در زمان فروش یا معاوضه دارایی‌های تجدیدارزیابی شده، مابه‌التفاوت قیمت فروش و ارزش دفتری بدون اعمال تجدید ارزیابی در محاسبه درآمد مشمول مالیات منظور می‌شود.

آیین‌نامه اجرایی این تبصره در مورد نحوه تجدید ارزیابی، فروش و استهلاک دارایی‌های تجدیدارزیابی شده و سایر الزامات و ترتیبات اجرایی که با رعایت استانداردهای حسابداری تهیه می‌شود، به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون (۱۳۹۵/۱/۱) به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.

۲. ماده ۲۹ - کلیه تصویب‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و همچنین تصمیمات و مصوبات هیئت‌های امانا و مقامات اجرایی و مراجع قوه مجریه به استثنای احکام محاکم قضایی که متضمن بار مالی برای صندوق‌های بازنشستگی یا دستگاه‌های اجرایی و دولت باشد، در صورتی قابل اجرا است که بار مالی ناشی از آن قبلاً محاسبه و در قوانین بودجه کل کشور و یا بودجه سالانه دستگاه یا صندوق ذی‌ربط تأمین اعتبار شده باشد. در غیر این صورت، عمل مراجع مذکور در حکم تعهد زائد بر اعتبار است و مشمول پرداخت از سوی دستگاه یا صندوق‌های مربوطه نخواهد بود. دستگاه‌ها و صندوق‌های مربوط مجاز به اجرای احکام مقامات اجرایی و مراجع قوه مجریه که بار مالی آن تأمین نشده است، نیستند. اجرای احکام یادشده فقط در حدود منابع مذکور ممکن است. در هر حال، تحمیل کسری بودجه به دولت و دستگاه‌های اجرایی و صندوق‌ها غیرقابل‌پذیرش می‌باشد. مسئولیت اجرای این بند به‌عهده رؤسای دستگاه‌ها و صندوق‌ها و مدیران و مقامات مربوط است.

۱. این ماده نیز در مصوبه سابق عیناً ذکر شده بود.

۲. در صدر این ماده به دستگاه‌های اجرایی اجازه داده شده است تا «بهره‌برداری» از بناها و اماکن تاریخی-فرهنگی در اختیار خود را به بخش خصوصی و تعاونی واگذار کنند. اما در ذیل این ماده، اجرای این امر از شمول جزء «۳» ماده (۱۱۵) «قانون محاسبات عمومی کشور»^(۱) مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ مستثنی شده است؛ درحالی‌که ماده‌ی اخیرالذکر مربوط به «فروش» اموال غیرمنقول مازاد بر نیاز وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی است و به «بهره‌برداری» از اموال غیرمنقول ربطی ندارد که در ماده حاضر حکم به استثنای آن شده است؛ لذا این ماده از این جهت ابهام دارد.

ماده (الحاقی ۷۴) - نکته

دلیل درج این ماده در این مصوبه آن بوده است که، ابتدا در مجلس شورای اسلامی فرض گرفته شده بود که تصویب مواد این مصوبه، به دلیل مغایرت‌های احتمالی با «قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران»، به رأی دوسوم نمایندگان مجلس نیاز دارد و این امر مشکلاتی را برای تصویب مواد این مصوبه، از حیث کسب حدنصاب دوسوم آرا، ایجاد کرده بود؛ بنابراین نمایندگان مجلس با تصویب این ماده و موکول کردن اجرای این مصوبه به پس از انقضای «قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران»، درصدد رفع این مشکل برآمده‌اند و لذا تمامی مواد این مصوبه با رأی اکثریت مطلق (نه دو سوم) نمایندگان مجلس تصویب شده است.

لازم به ذکر است مطابق ماده (۱۸۵) قانون آئین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی «اصلاح قانون برنامه توسعه در ضمن لایحه بودجه مبتنی بر آن برنامه و نیز دیگر طرحها و لوایح با رأی دوسوم نمایندگان حاضر پذیرفته می‌شود و هرگونه اصلاح نیز با رأی دوسوم نمایندگان معتبر خواهد بود.»

۱. ماده ۱۱۵ - فروش اموال غیرمنقول وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی که مازاد بر نیاز تشخیص داده می‌شود، به استثنای اموال غیرمنقول مشروحه زیر:

...

۳- آثار و بناهای تاریخی.